

Beste Collega's, beste vrienden,

Van harte welkom op deze voordracht, die, op vraag van Vonkel, een algemene blik wil gunnen in een luik van mijn vrijwilligerswerk, nl. moreel consulent in de gevangenis van Gent. "Wat is de connotatie met Vonkel", zult u misschien zeggen; wel, het is (onder andere, moet ik volledigheidshalve zeggen) bij Vonkel dat ik de essentie van mijn taak leerde : nl. de verdere ontwikkeling van empatisch luisteren. Ik wens Vonkel hiervoor uitdrukkelijk te bedanken.

Misschien vooreerst twee afspraken :

- De foto's die ik u zal tonen zijn geplukt uit Internet. Ik heb niet stiekum mijn foto toestel in de gevangenis gesmokkeld om u enkele kiekjes te brengen
- En de namen van personen die ik eventueel zal vernoemen zijn niet de echte namen; mocht hierover twijfel bestaan.

(dit laatste kan ik misschien illustreren met het feit dat enige tijd geleden, een collega de vraag kreeg van zijn oude moeder om in het Woonzorgcentrum, waar zij verbleef, eens iets te komen vertellen over zijn werk in de gevangenis. De collega wou zijn talrijk opgekomen publiek met een 'fait-divers' verrassen door te zeggen : ja, zelfs 'Al Capone' zit bij ons.....Twee dagen later mocht de collega om een fikse uitbrander gaan bij de gevangenisdirecteur om diens loslippigheid. Niks is zo communicatief als de tam-tams van een gevangenis. En, voor alle duidelijkheid, neen, het was niet Al Capone !).

****Om te starten had ik jullie graag enkele dia's getoond. Hou ze misschien de volgende 20 minuten in gedachten, kwestie van in 'de sfeer' te blijven

(zie www.gevangenisvangent/afbeeldingen)

Ik had graag deze voordracht onderverdeeld in een aantal punten :

1-enkele woorden geschiedenis

2-de gevangenis als organisatie (diensten, personeel...)

3-je 'vliegt' in de gevangenis

4-de 'geestelijke verzorgers'

5-moreel consulent (duiding – wat ? taak ?)

6-eigen ervaring (enkele cases)

Om te besluiten met vragen.....mochten die er zijn.

-Korte historiek

De gevangenis in de Nieuwe Wandeling werd in 1862 in gebruik genomen als hulpgevangenis van het Tuchthuis van Vilain XIV aan de Coupure, dat de centrale gevangenis was van Gent . In 1935 werd die centrale gevangenis gesloten en gesloopt. Sindsdien is de Nieuwe Wandeling de enige gevangenis in Gent.

Tussen 1972 en 2012 werden er talrijke renoveringswerken verricht waarbij de typische oorspronkelijke bouwstijl werd behouden en aldus deel uitmaakt van het erfgoed van de Stad Gent.

De gevangenis van Gent is, in principe, een arresthuis voor beklaagden. De veroordeelden worden dus, na hun uitspraak, naar één van de Belgische gevangenissen gestuurd. Wegens nationale structurele overbevolking zitten dus ook veroordelen in Gent en dat kan voor kort, lang tot zeer lang zijn. Sommigen blijven er gewoon.....

In theorie kunnen er 244 gedetineerden verblijven. Ingeval van overbevolking worden in verschillende eenpersoonscellen een matras bijgeplaatst zodat de capaciteit naar 326 plaatsen kan verhoogd worden. De vrouwenafdeling kan 52 personen opvangen waarvan 30 in een eenpersoonscel.

Er is ook een afdeling beperkte detentie (gemeenzaam 'het cachot' of 'strikt' genoemd) waar 15 plaatsen zijn.

De gevangenis is gebouwd in **stervorm** en voorzien van een centraal controlesysteem waarop vier vleugels met cellen over drie verdiepingen en een administratieve gang aansluiten.

Wat mij, naadloos, brengt naar punt 2 : de organisatie.

De **directie** staat in voor het beleid op basis van de beleidslijnen van de directeur-generaal en de minister van justitie. Zij staan in voor interne werking, veiligheid en efficiëntie.

De **griffie** beheert de opsluitingsdossiers van de gedetineerden en regelt wanneer zij voor de rechtbank moeten verschijnen, penitentiair verlof hebben of een uitgangsvergunning.

De **medische dienst** waar verpleging, dokters, psychiaters en tandartsen beschikbaar zijn.

De **psychosociale dienst** verzorgt het psychosociaal onthaal van elke gedetineerde die in de gevangenis terecht komt. Zij begeleiden de gedetineerden tijdens hun detentie en bereiden hen voor op hun re-integratie in de maatschappij. Zij overleggen met de directie het regime van de gedetineerden en evalueren hun reclasseringsplan.

De **zorgequipe** bestaat uit een psychiater, een psycholoog, een maatschappelijk assistent, een ergotherapeut die vooral zijn afgestemd op geïnterneerden (zijn personen die door de rechter ontoerekeningsvatbaar zijn verklaard).

Het **technisch personeel** staat in voor het bereiden van de maaltijden, ICT-materiaal beheren en kleine onderhoudswerken uitvoeren.

De **personeelsdienst** beheert de personeelsdossiers en de talrijke dienstnota's of wijzigingen in de reglementering.

De **boekhouding** beheert de aankopen en de geldelijke bezittingen van de gedetineerden, houden de kantine bij en het zakgeld voor de gedetineerden die een uitgangsvergunning krijgen.

Er is een **bibliotheek** gevestigd waar iedereen boeken CD's e, DVD's kan huren (steeds mits betaling) en diverse **werkplaatsen** (dozen plooiën, etiketten, servetten plooiën e.d.). De **keuken, wasserij, kleedkamers, onderhoudswerk, schoonmaakploeg.....**

Ook qua **onderwijs** is er een vrij uitgebreid aanbod : talen, computercursussen, beroepen....dit ter ondersteuning van hun re-integratie in de maatschappij. En ja, af en toe komt de gedetineerde buiten met een universitair diploma op zak.....maar die zijn echt niet in de meerderheid !

Wat wel vrij veel wordt gevolgd zijn persoonsgerichte vormingen zoals : omgaan met agressie, hoe vader zijn in de gevangenis, hoe solliciteren. Het volgen van dergelijke vormingen spelen een rol bij de weg naar de vrijheid (!), wat de gedetineerden ook wel weten....

Voor wat **sport** betreft kan, naast de dagelijkse wandeling, ook gebruik gemaakt worden van de fitnessruimte; mits inschrijving en doorgaans met de gebruikelijke wachtlijsten.

Er zijn ook **aalmoezeners en moreel consulenten** waarover straks meer.

Een gevangenis kan dus duidelijk een "bedrijf" genoemd worden, zij het dan wel met een speciale setting.

Een volgend punt is :

-je 'vliegt' in de gevangenis ...(merkwaardig genoeg ga je, in de volksmond, nooit naar de gevangenis, maar 'vliegt' je erin....)

Hoe wordt je 'opgenomen' (als ik het zo mag noemen) in de gevangenis in voorarrest of als veroordeelde ? Een korte schets.

-Je wordt onder politiebegeleiding de gevangenis ingereken langs de grote poort. De politie begeleidt betrokkene tot aan de griffie, waar de overdracht gebeurt. De griffiebediende schrijft de gedetineerde in en neemt alle identiteitsstukken in ontvangst en maakt een administratief dossier in orde. Hij oordeelt of de gedetineerde effectief mag opgesloten worden. Zonder de correcte documenten kan dat niet. De penitentiair assistent wordt verwittigd en het hele onthaalproces treedt in werking. De bewakingsassistent komt de nieuwkomer ophalen en brengt hem naar de onderzoekseenheid, "het bad" genoemd, wat een ingrijpend moment is in de opsluiting. Hier wordt burgerkledij omgewisseld voor gevangenskledij. Alle bezittingen die niet naar de cel meegenomen worden, neemt de penitentiaire bewakingsassistent in ontvangst ter bewaring. De 'inkomende' krijgt de gelegenheid om te douchen. Ondertussen overlegt de bewakingsassistent met de verantwoordelijken van de secties om een vrije cel te vinden. Mochten de 326 bedden bezet zijn, dan wordt de 'nieuwe' een grondslaper. De gedetineerde wordt dan via het centrum naar de cel begeleid, die gedurende de tijd van vrijheidsberoving zijn nieuw verblijf zal zijn.

Elke nieuweling heeft een gesprek met de directeur die het regime zal bepalen waarin de nieuweling zich zal kunnen bewegen. (mogelijkheid tot wandeling, werken, bezoeken, telefoneren) Er wordt eveneens een 'onthaalbrochure' 'Wegwijs' ter beschikking gesteld waarin de gedetineerde alle basisinformatie (huishoudelijk reglement, bezoeken, rekeningnummer waarop geld kan worden overgemaakt,). Men zal, in de mate van de mogelijkheden, toch rekening houden met een aantal persoonlijke facetten : taal, roken/niet roker en het personeel zal, vooral in een eerste periode, alert zijn voor de mentale toestand van de nieuweling.

Vergeten we niet dat dit, voor élke nieuweling, een traumatische en frustrerende ervaring is !!!

De 'gedachtenflitsen' zijn verlerlei :

- mij krijgen ze hier niet klein
- wat denken ze wel
- ik zal eens tonen met wie ze te doen hebben
- ik ben onschuldig; het gerecht deed fouten
- Jimmy zit hier ook, hopelijk kan ik bij hem aan mijn wiet geraken
- bij de minste 'wandeling' ben ik hier weg
- ik werd verraden, maar ik vind hem wel.....
- wat zullen ze 'thuis' denken, hoe gaan mijn kinderen reageren

Bij de eerstvolgende wandeling wordt elke nieuwkomer 'getaxeed'. Nergens gaan de 'tam-tam's' zo snel als in de gevangenis. Wee de pedofielen, zij krijgen gegarandeerd bij de eerste gelegenheid een pak slaag ! Sommige pedofielen verspreiden het gerucht dat zij voor diefstal aangehouden werden....wee hen als de realiteit bovenkomt....

Tussendoor een kleine test :

-ik zocht eens op internet naar cijfers over de oppervlakte van een woonkamer (cijfer van 2020)

60 m² is enorm

30 m² is gemiddeld

15 m² is erg klein

-wat is, volgens jullie de oppervlakte van een gevangenscel ? (9 m²)

(zijn er mensen die een gok willen maken ?)

Doe de oefening vanavond eens in jullie living (en je hebt wellicht nog andere kamers...) !

WERK

Als je veel geluk hebt (er zijn wachtlijsten) kan je in de gevangenis aan het werk gesteld worden.

Onderhoud in de gevangenis zelf (kuisen bvb.) (7 uren per dag / 7 dagen per week / 4 weken per maand) betaalt 180 € per maand. Je kan ook stickers kleven : per 3.000 krijg je 1 € (opletten dat, terwijl je even naar het toilet gaat, niet ontdekt dat je stickers door je buurman 'gestolen' werden; wat leidt tot.....jullie denken wellicht juist !!).

Komen we op het punt....4-‘Geestelijke verzorgers’

(what’s in a name) Er zijn katholieke en protestantse aalmoezeniers, een islam-consulent een moreel consulent en, op vraag, een orthodoxe en anglicaanse vertegenwoordiger. Iedere bewoner kan beroep doen op één van hen.

Sommigen doen ook beroep op àlle geestelijke verzorgers, al was het maar ‘om het bezoekje meer’ of ‘om te kunnen vergelijken’In elke groep zitten zowel beroeps- als vrijwilligers. Een gedetineerde die een gesprek met één van hen wil, vult een formuliertje in dat door de beambte wordt opgehaald en in het respectievelijk postvakje wordt gedeponneerd. Dagelijks worden de postvakjes geleegd en doet de ‘verzorger’ zijn geplande route.

Er heerst een goede verstandhouding tussen de verzorgers onderling en op bepaalde momenten zijn er dan ook gemeenschappelijke activiteiten : een toneeluitvoering, een (mini)concert (Gentse Feesten), barbecue in de eindejaarsfeesten (vergt grondige voorbereidingen !).

Sommige gedetineerden vragen me een paternoster, een bijbeltje of een beeldje van Sint-Christoffel....Ik speel dan de vragen door naar mijn katholieke collega.

Ik versmal nu mijn onderwerp (bij wijze van spreken) en kom tot Moreel Consulent alsdusdanig en wat ikzelf doe ik het bijzonder.

*** persoonlijke motivatie**

Ik was jaren vrijwilliger in de dienst palliatieve zorg in AZ St.-Lucas. Ik deed dit met hart en ziel, maar kon mij op een bepaald ogenblik niet meer verzoenen met een aantal ideologieën...maar, misschien wou ik na 16 jaren eens iets anders....Ik had jaren mensen een beetje proberen helpen bij het nakende sterven, misschien kon ik nu een beetje proberen helpen bij het nakende léven.....

*** waarom ?**

Het was toevallig (dat zal wel niet zijn...) dat rondom mij over gevangenen werd gesproken als ‘smeerlappen’, ‘crapuul’, ‘uitschot’ en ‘juist goed om te laten rotten in de gevangenis’. Parallel aan mijn levensfilosofie (de mens is een dual wezen) ga ik ervan uit dat een Mens nooit ‘een goed mens’ is, maar ook nooit ‘een slecht mens is’, maar gedurig tussen de twee uitersten ‘surft’ (om het digitaal uit te drukken). Levensomstandigheden, sociale achtergrond en

omgeving, cultuur, karakter, leefwereld, specifieke omstandigheden.....religie ook, bepalen wie je bent, wat je bent, en wat je gaat worden).

De vraag 'hoe beland je in de gevangenis' ...Dat kan, in sommige gevallen, door het lot vrij snel vrij bepaald worden..... Dit doet me denken aan een verhaal dat mij werd gedaan door de verantwoordelijke van een opvangcentrum :

Ik vertel het jullie in verkorte versie : En man was directeur in een multinational, was getrouwd en had 3 kinderen. Op een afscheidsdrink van een collega drinkt hij enkele glazen champagne. Hij voelt zich 'zeer goed' en rijdt met zijn Porsche naar huis. Hij geeft efkes gas want vrouwtje wacht. Een fietsend kind steekt de weg over en de man met de Porsche kan het kind niet ontwijken. Het kind sterft. Als de politie komt is de chauffeur eventjes weerspanning, want hij is 'niet 'dronken, wat denken ze wel'. Politie neemt hem mee naar de cel. De man wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf, de echtgenote vraagt de echtscheiding aan (met hoederecht over de kinderen), de directeur krijgt ontslag op het werk, de auto wordt verbeurd verklaard. Vrienden en collega's mijden hem. Hij komt, na geruime tijd vrij en bezit niets meer. Geraakt aan drank en drugs en belandt tenslotte, na enkele diefstallen, inbraken en vechtpartijen, terug in de gevangenis....voor lange tijd.

Ja, de ommekeer kan zeer snel gaan !

*** vereisten voor de functie moreel consulent**

De Stichting Morele Bijstand Gevangenen maakt een eerste schifting van de kandidaten. Zij worden getest op hun mate van Vrijzinnigheid en hun sociale- en humane ingesteldheid. Nieuwsgierigen vallen hier al gauw uit de mand. De namen van de geselecteerden worden doorgegeven naar het Ministerie van Justitie, waar de dienst Binnenlandse Veiligheid een grondige screening doorvoert. (vb. van de kandidaat met een kassei). Dit kan weken tot enkele maanden duren. Als dit vlekkeloos bevonden wordt, wordt je voor 5 jaar (moet om de 5 jaar hernieuwd worden) per brief door het Ministerie van Justitie aangesteld (mèt melding in het Staatsblad). Strikt professionalisme én de strikte geheimhouding zijn absolute vereisten. Zondigen tegen beroepsgeheim leidt niet alleen tot onmiddellijk ontslag, maar ook mogelijks tot strafrechtelijke vervolging.

5-moreel consulent (duiding – wat ? taak ?

Er wordt soms gevraagd : zo in een cel...ben je niet bang ?

Ik kan kort zijn : neen. En dat heeft niets met stoerheid of andere macho-houdingen te maken. De ervaring heeft me geleerd dat een gedetineerde een soort 'survival instinct' heeft aangekweekt en hij, bij ieder contact, onmiddellijk inschat of er een 'bedreiging' is. Het feit dat wij 'onbevooroordeeld' de cel betreden (geloof me, zij 'voelen' dat) en wij bij een eerste bezoek vragen 'of we even mogen binnenkomen' creëert een zekere semi-gunstige atmosfeer; 'neutrale vibes' zouden we het kunnen noemen.

(ter illustratie : er ontstond grote hilariteit bij mijn cliënt toen een verstrooide beambte de celdeur afsloot, terwijl ik met de cliënt in de cel in gesprek was. 'Nu weet je ook eens wat het is, opgesloten zijn'Ik lachte...groen ! Ik herinner mij ook toen mijn allereerste gesprek met een cliënt op cel afliep, ik afscheid nam en terug de celdeur met mijn sleutel sloot.....Het idee : ik sluit iemand op !!))

De gesprekken zijn niet altijd (zelfs meestal niet) over filosofisch-existentiële onderwerpen. Sommigen vertellen hun levensverhaal (soms tot in de diepste details) hun – veelal – onschuld voor de betichtingen die hun ten laste zijn gelegd, hun nieuwe 'wiet-zolder' die zij hebben gefabriceerd en de 'dooddoender bij uitstek' (als ik het zo mag noemen, hun kinderen.....). Soms ga je een hele tijd met hen op pad (je bezorgt hen af en toe een postzegel, schrijf voor hen eens een brief, eens een telefoontje naar de advocaat...).

Bij middellange of lange gesprekken kan dit soms uitgroeien naar 'een goed contact'; wat niet hetzelfde is als 'een vriendschap'. Vriendschappen in een gevangenis is altijd dubieus en zeker onprofessioneel.Maar als je cliënt dan, op een plotse dag, is overgeplaatst.....ontstaat een zeker 'gemis' (een gevoel van niet-afgewerkt) en moet je 'loslaten'. Empathie....loslaten, niet altijd gemakkelijk...

Wat is dan eigenlijk de taak van de MC ?

-Individuele bijstand of counselinggesprekken. Enkel met mensen die ons dat vragen. We lopen niet de cellen af; we worden 'gevraagd'. Starten als moreel consulent in een gevangenis als moreel begin altijd met introductiewerk. Iemand die 'onbekend' in de wandelgangen van de gevangenis vertoeft wekt sowieso wantrouwen. De mensen moeten jou leren kennen. Je bezoekt dus best de diverse interne diensten en je zegt wie je bent. Ook met het personeel.

Iedereen straal voorbijlopen wordt niet geapprecieerd ! Elke gevangenis heeft zo zijn eigen cultuur. Handjes schudden, goededagzeggen en een kort praatje slaan. Gaandeweg wordt je wel doorverwezen : 'Ik heb de indruk dat de persoon in cel xx slechts nieuws kreeg/een dipje heeft/....Misschien kan je daar eens langsgaan.

Als we ons aanmelden, zeggen we eerst wie we zijn en vragen of we eens binnen mogen (respect voor de privacy van de 'bewoner'). De geestelijke verzorgers zijn de enigen die ten allen tijde toegang hebben tot de cel. Bij het binnenkomen krijgen we een 'celsleutel' die ons toegang verleent tot elke cel.

Ik werd vanaf de eerste dag verwittigd : als je de sleutel verliest staat de politie aan je deur zelfs voor dat je zelf thuis bent.....

Aanknoping van een eerste gesprek op cel kan, op het eerste zicht, banaal starten.

'Ik ben.....mag ik even binnenkomen ? 'Ben je hier al lang ?' 'Wat een mooie foto aan de muur. Jouw kinderen ?' De eerste minuten zijn bepalend voor verdere contacten.....

In mijn opleiding werd meermaals gezegd : 'Opletten hoor ! Ze hebben je vlug door....' en dat is wel zo. Wat is ons voordeel speelt, is dat wij nooit een 'bedreigende' functie hebben en wij dit (normaal gezien) nooit zullen uitstralen. Onbevooroordeeld binnenkomen en niet onmiddellijk peilen naar : 'waarvoor ben jij hier nu beland' geeft, creëert, schoorvoetend, een vertrouwensband.

Sommige cliënten zullen, vanaf het eerste bezoek, hun ganse levensverhaal vertellen, hun wandaden, hun jeugd, en gaan, bijwijlen , hun diepste intimiteiten niet uit de weg; maar soms is bij het eerste bezoek al de vraag : 'heb je igeen postzegel'je mag er dan van uitgaan dat ze die vraag aan elke geestelijke verzorger stellen !

De hoofdtak is dus, in wezen, LUISTEREN. En misschien iets meer.....het empatisch luisteren.

In een beginfase word je wel eens 'getest' om iets 'mee te brengen' of 'aan familie te bezorgen' (in beginsel een futilliteit)....Men is begripvol als je dan uitlegt hoe en waarom dat professioneel niet kan.....Er volgt dan doorgaans een glimlach en een onuitgesproken zinnetje : ik kan het toch maar eens proberen.....

Beroepsgeheim is, zoals reeds gezegd, een allereerste en ook allerstrengste voorwaarde !

Naast ontmoetingen met geestelijke verzorgers hebben gedetineerden regelmatig gesprekken met de psychosociale dienst. Daar hebben gesprekken plaats die betrekking hebben op hun reclassering of hun voorbereiding tot voorwaardelijke vrijlating. Ze zijn op hun hoede : al wat zij zeggen kan voor de strafuitvoeringsrechtbank gebruikt worden. In hun gesprekken met de moreel consulent kunnen zij vrijuit praten. Zij worden in de eerste plaats behandeld als mens, niet als dossier.

Bij de start als moreel consulent wordt je steevast verwittigd : “het zijn uw vrienden niet”. En....inderdaad; altijd zal men jou, op de één of andere manier trachten te ‘manipuleren’; hetzij om het bekomen van een gunst (een enveloppe buitensmokkelen, eens telefoneren naar ‘een zieke vader’, eens informeren op de school van de kleine.....) of een gans verhaal over het onrecht dat hen werd aangedaan door in de gevangenis te zijn (ik was toevallig in de buurt....). Let wel, gedetineerden zijn niet dom : zij hebben snel in de mot hoever zij kunnen gaan en het is aan de moreel consulent te attenderen en vooral te distilleren wat hen wordt verteld.

-de gedetineerden zelf aan het woord

In 2014 beslist het SMBG Nationale Gevangenisdagen te organiseren (wat in Frankrijk al 20 jaar bestond). De doelstelling was het grote publiek de toestand en het leven in de gevangenis te leren kennen en de heersende slagzin ‘De gevangenis is een vijfsterrenhotel’ te ontcrachten.

Er werd een website opgericht met de naam ‘Hotel Prison’ waar het leven in een ‘echt’ hotel werd geplaatst tegenover het leven in de gevangenis, in de cel. Er werd gevraagd aan de bewoners van de gevangenis een paar beschouwingen te noteren voor hen die zich ‘buiten’ bevinden, om te zien hoe het er ‘binnen’ aan toe gaat.

Hier volgend een aantal uittreksels uit teksten van de Hotel-Prison-bewoners. Zij zijn nu aan het woord :

-Welkom in hotel prison

U mag zich aanbieden in het bad. Geef al je kleren en persoonlijke bezittingen af en trek een anoniem plunje aan. Je krijgt één gratis telefoontje om te zeggen waar je bent. Nadien wordt je in een cel gestampt bij een volslagen onbekende en wellicht moet je op de grond slapen. Intimidatie, afpersing, psychisch en fysisch geweld maken deel uit van het dagelijks leven. Je vreest constant voor je veiligheid, maar als je zwak bent, ben je een gemakkelijke prooi. Privacy bestaat hier niet. Je moet naar het toilet achter een schamel gordijntje, terwijl je celgenoot aanwezig is. Op elk moment kan er een chef letterlijk met de deur in huis vallen. 's Nachts gaat om het uur het licht aan om te kijken of je aanwezig bent. Elke dag is er wel een vechtpartij – code oranje. Jaarlijks meerdere zelfmoorden. Hier geldt de wet van de sterkste. Drugsverslaafden, illegalen, pedofielen, verkrachters, moordenaars, bendeleden, fraudeurs, recidivisten en mentaal gehandicapten zitten allemaal door elkaar. Je kan niemand vertrouwen. Per dag kan je 16 minuten bellen aan woekertarieven in een oorverdovend lawaai van brullende medegevangenen. Je wordt geleefd en kan enkel ondergaan wil je niet ten onder gaan. Welkom in mijn vijfsterrenhotel. Er is nog plaats op de grond als je wilt boeken.

-Dan slaat de angst me toe. Angst dat ik een grondslaper ga krijgen. Elke keer als ik kartonnen dozen hoor dichtplakken vrees ik dat mij deur zal opengaan : op transfer of een grond slaper erbij. Angst doet rare dingen met je. Ik zette mij TV of radio uit om te horen voor wie zijn deur ze deze keer stonden met een matras of een paar dozen. Ik wordt er haast paranoïde van....

-het gebeurt ook dat een anderstalige bij jou in de cel terechtkomt. Communicatie is sowieso al moeilijk. Een andere taal is een extreme uitdaging. Denk maar aan het TV kijken.

-Ik ben bang om terug te keren naar de maatschappij. Bang voor de toekomst. Als gedetineerde wordt je uit de maatschappij verbannen voor een bepaalde tijd. Je vormt een gevaar voor de maatschappij, voor jezelf en voor je omgeving. Maar wat doen ze in de gevangenis met je zodat je kan terugkeren ? Biets of weinig. Ik begrijp niet hoe je als mens hier beter uitkomt. Er is geen personeel voor om lange gesprekken mee te voeren. Ikzelf ben bang. Bang om terug te keren. Bang voor de toekomst die me te wachten staat. Bang voor wat de detentie met mij heeft gedaan. Ben ik veranderd ? Ben ik niet teveel afgestompt ? Zak ik nog kunnen meedraaien in de maatschappij, die zoveel verder staat ?

Varia : enkele faits-divers of anekdotes

Op een keer moest een gedetineerde (laten we hem André heten) een intake gesprek doen bij een niet nader te noemen groepering, waar men ging onderzoeken of de gedetineerde in aanmerking kwam voor begeleid wonen. Men vroeg mij André te begeleiden; het was meer dan zes jaar geleden dat hij buiten de gevangensmuren kwam. We namen samen de tram (een belevenis voor hem !) en hadden een gunstig gesprek met de organisatie. Bij de terugkeer naar de gevangenis drukt André mij de hand, glimlacht en zegt 'Bedankt, Henri voor wat je allemaal voor mij deed, maar ik keer niet terug.....'. Ik tracht hem te overtuigen toch mee te gaan ('Allee, joeng.....ge gaat dat toch niet doen....') Ondertussen komt de tram.....De man draait zich om en begint te stappen....geen houden aan. Ik stap op de tram en verwittig de gevangenisdirectie. Onmiddellijk wordt de man nationaal en internationaal geseind.....Men vraagt mij bij de aankomst in de gevangenis of ik niet gekwetst ben en hoe ik mij voel.....

Enkele dagen later vindt men André terug in een treinstation ergens in West-Vlaanderen.....Terug gevangenis Gent. Ik ga hem bezoeken : ne vent als een boom, lange haren, snor, tattoo's, dooft zijn sigaret en steekt er een nieuwe aan.....en weent.....Het gesprek is kort : hij zegt : sorry, hoor...het overkwam mij ineens.....Ik glimlach en zeg : ik begrijp het, maar het mag nu eenmaal niet.....maar goed, ik kom je verder bezoeken.....

Twee dagen later werd André getransfereerd; ik heb hem niet meer gezien....

-een tweede voorval was Tommy. Universitair, totaal uitgesloten : alle contacten met familie en vrienden verbroken. Hij wou euthanasie. Na talrijke gesprekken bleef zijn vraag. Na twee jaar contact (de laatste maanden bijna dagelijks !) is de euthanasie doorgegaan. Ik ben naar de verspreiding van zijn asse geweest en daar enkele woorden uitgesproken : alleen de begrafenisondernemer en ikzelf waren aanwezig....Toen ik bij de eerstvolgende intervisie onze co-ordinator voorlegde dat ik voor 98 % het gevoel had goed te hebben gehandeld (respect voor Tommys' vraag en Mens-zijn) maar toch voor 2 % het gevoel had aan 'De Dood van een medemens te hebben meegewerkt', zei hij mij met een glimlach : prijs je gelukkig dat je nog die 2 % hebt ! Ik heb met zijn antwoord mijn houding op 100 % kunnen brengen.

-bij een opleiding over suïcide-detectie stelde de lesgever ons volgende vraag : een man wil zich in een afgrond gooien. Wat doe je ? Kies en motiveer.

1. je gaat er voor staan, zodat hij niet kan springen
2. je gaat achter hem staan, zodat je hem kunt terugtrekken
3. je gaat naast hem staan.....

Er waren verschillende antwoorden. Ik koos voor het derde en motiveerde als volgt : : stil, empatisch, respectvol nàast hem staan, met de gedachte : ik ben er voor jou, wàt je ook doet, waarom je het ook doet en hoe je het ook doet..... het maakt deel uit van jouw Mens-zijn, maar je staat niet alleen !

.....

Beste aanwezigen : ik prijs mezelf een gelukkige moreel consulent : ik tracht, met bescheiden middelen maar in volle oprechtheid, enkele al dan niet empatische gesprekken te voeren en dan los te laten, met de hoop dat na regen, misschien geen zonneschijn komt, maar toch een lichte regenboog.....

Ik zou deze namiddag willen afsluiten met een gedachte voor Mevrouw Amy DS, die ons, zeer bewust en sereen, verliet op donderdag 13 augustus 2020 en aan wie ik deze namiddag opdraag. Zij schrijft op de achterflap van haar boek getiteld *"Hoe men van een Klaproos een monster maakt"* de volgende bedenking, die eveneens van toepassing kan zijn voor de bewoners van de Nieuwe Wandeling en, bij uitbreiding, voor ons allemaal :

Hierna de bedenking :

"Ik heb ervoor gekozen om mezelf kwetsbaar op te stellen, met als streefdoel, zo goed als ik kan, naar waarheid mijn gedachten en gevoelens te verwoorden.

Schuilend voor een té moeilijk leven vind ik een gelijkenis bij mijn favoriete bloem. Blij slecht weer beschermen klaprozen zich door hun bladen dicht te klappen, in zichzelf gekeerd en wachtend tot de zon terug zal komen..."

Beste collega's, beste vrienden.....Ik dank u.

Henri Oger

Zaterdag 26 september 2020.

